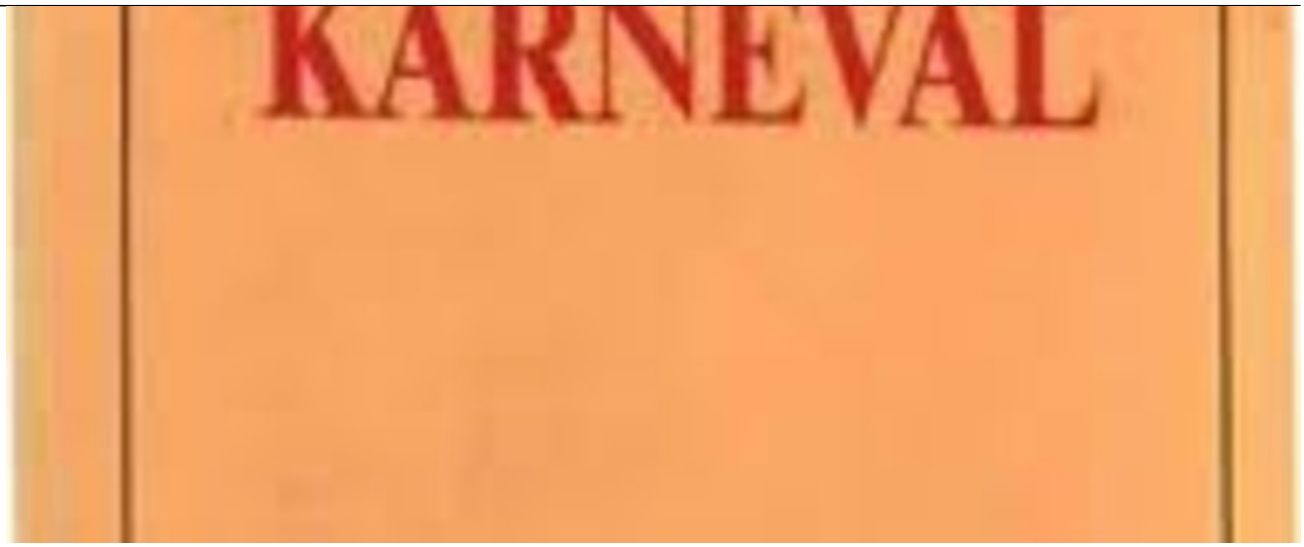

Tegnap a tereben

2009 május 09. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 1

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Hamvas Béla 1897 március 23-án született a felvidéki Eperjesen, evangélikus lelkészi családba. Édesapja 1898-ban magyar–német szakos tanári állást vállalt a pozsonyi Evangélikus Lyceumban, ezért a családja oda költözött. Hamvas érettségi után, 1915-ben önkéntes katonának jelentkezett. 1916-ban súlyos idegsokkal hadikórházba került, egy évvel kés?bb Szlovéniában a csapatszállító szerelvényt bombatalálat érte, ?t a légnyomás maradandóan megsebesítette. 1948-ban B-listázták és kényszernyugdíjazták. Földm?ves igazolványt váltott ki, amelyben munkahelyéül sógora szentendrei kertjét jelölte meg. 1948 és 1951 között földet m?velt, gyümölcsöt

termesztett.
1968 november 7-én, Budapesten agyvérzésben halt meg, Szentendrén temették el.
Az 1970-es évekig Hamvas m?vei csupán kéziratos/gépelt formában voltak hozzáférhet?ek. A nyolcvanas évekt?l indulhatott meg a nyilvános recepció, el?ször *A világválság* (1983), majd a nagyszabású regény, az akkor még enyhén cenzúrázott *Karnevál* (1985) jelenhetett meg.
Hamvas Béla munkásságát 1990-ben posztumusz Kossuth-díjjal ismerték el.

Tegnap a tereben töltöttem szolgálatomat. Némiképp csodálkoztam, miért engem osztanak be, hiszen vannak nálam sokkal jobb szem? legények, de hát a parancs az parancs. Amúgy meg egyáltalán nem bántam, az id? jó volt, a napfelkelte ott ért, és az mindig nagy élmény.

Bámultam is a t?zgolyót, amíg a szemem bírta, s mikor már nem bírta, körbe kezdtem forogni, hiszen ez a dolgom. Nem volt semmi különös, h?s és gyenge északkeleti szelecske zizgette a vitorlákat, a víz alig fodrozódott, a láthatáron semmi mozgás, távol voltunk a rendes útvonalaktól. Miután mindezeket megállapítottam, biztos, ami biztos, felvettem a gukkert, ez különben is el?írás nálunk: óránként legalább egyszer messzelátóval körültekinteni, s aprólékos vizsgálatba kezdtem keletr?l az óramutató járása szerint. Megint az el?bbi eredmény látszott egészen addig, míg visszatértem keletre, oda, ahol az alacsonyan álló nap még most is zavarta a pontos észlelést. Itt láttam meg valamit, de hogy mit, az nem volt világos. El?ször kicsiny pont látszott, mely szemlátomást növekszik, de mikor elég nagy volt, és elvettem a csövet szemem el?l, akkor nem láttam semmit! Életemben nem hallucináltam, most persze kivert a hideg veríték. Ismét felemeltem az optikát, és tessék: az az izé megint ott van! Kiáltani akartam a tisztnek, de nem jött ki hang a torkomon. A távcsövet kezdtem nézni a frontlencse fel?l, de nem lettem okosabb. Mindegy, gondoltam, lássuk, amit nem látunk, illetve mégis látok… Mikor ismét belenéztem a készülékbe, az a valami kitöltötte a képmez?t, és sötétb?l kezdett világossá válni. Lassan n?tt fényessége, s mikor meghaladta környezetét, még egyre fokozódott. S er?södött anélkül, hogy szememet bántotta volna, s ahogy er?södött, lassan egy kép bontakozott ki, eleinte tökéletesen érthetetlenül és oda nem ill?en: egy afrikai táj, el?térben oroszlánok, háttérben zsiráfok, körben a sajátos szavannai növényzet. S mindez a múlt században szokásos grafikák technikájában! S amint bámultam, mintha feléledt volna a kép, de aztán mégsem… Lassan távolodni kezdett, s néz?pontom behátrált egy alagútba. Majd egyre hátrálva, egyszer csak a konyhában találtam magam: nem akármilyen konyhában, hanem a konyhában, ahol kisgyermekként, testvéreimmel együtt és az id?járás függvényében, cseperedésünket lebonyolítottuk. Az alagút innens? vége a sparhert alatt felhalmozott gyújtós mögött ért véget, és itt kell megállapítanom, hogy az egész jelenet nem volt más, mint egy régi gyermekkori álmom ismétl?dése. Hamar ráismertem: korát nem tudom megmondani, de valószín?leg nem voltam még hatéves, és annakidején szörny? módon nyomasztott, olyannyira, hogy máig megmaradt bennem. Az afrikai jelenet valamely, apám könyvtárában b?séggel megtalálható Széchenyi vagy Kittenberger könyvb?l származik, bár azok fényképekkel vannak illusztrálva.

Azután ott fenn, a távcs?be bámulva, sorra következtek a hasonlóan ódon jelenetek: vala-melyik ismer?s család kertjében, apám lefényképezne minket öcsémmel kettesben, de én tökéletesen átérezve az aktus hiábavalóságát, megpróbálok elsomfordálni. Végül a fénykép elkészült, ma örülök, hogy megvan, de a jobbik eszemmel tudom, hogy nekem volt igazam… S nagyanyám, a mama, zalabéri házával, minden kellékével: a szünidei barátokkal, a kutyával, a zalai fürdésekkel, ahol még élt a hagyományos gyerekközösség: a nagyobbak, tizennégy-tizenhatévesek gondosan ügyeltek, hogy minden kicsit mindennap legalább egyszer belehajítsanak a folyóba, tanuljon úszni! Azután a ladik, mit egyik évben az áradás hozott fentr?l: felcipelték a malom menti zúgó fölé, majd következett a nagy halál, vadevezés deszkákkal a zúgón, a csónak fenekén reszket? önmagammal. S az egészet az az arany fény sugározza át, amely meghatározta ezeket a nyári vakációkat, és egyszer s mindenkorra tökéletesen és kétségbevonhatatlanul igazolta és igazolja számomra Hamvas Béla munkásságát. Mert ezt a fényt csak ketten láthatják: a mindenkori Gyermek és a Mester. Aztán a gyermek feln?tt lesz, elvakul, és amir?l annak idején nem beszélt, mert hiszen nyilvánvaló, végleg elveszik számára. Soha többé nem láthatja, hacsak nem itt fenn a tereben.

Pogány István

Szerz? a Flag Polgári M?hely tagja

Ajánló